

นวัตกรรมการจัดการทางบัญชี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์

เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย

Accounting Management Innovation on Added Value Creation in Processed Agricultural Products of Community Enterprises, Chiang Rai Province

¹นิศารัตน ไชยวงศ์ศักดิ์, ²กัสมา กาซอร์น และ ³เอกชัย อุตสาหะ

¹Nisarath Chaiwongsakda, ²Kasama Kasorn and ³Ekakachai Utsaha

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹cnisarath@gmail.com, ²kasama_kaw@yahoo.co.th, ³pomwea@gmail.com

Received July 2, 2023; Revised August 21, 2023; Accepted September 5, 2023

บทคัดย่อ

การพัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนเปลี่ยนแนววิถีการดำเนินงานใหม่และอยู่รอดหลังวิกฤติ COVID-19 การวิจัยนี้มุ่งพัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากการศึกษาเอกสาร การใช้รูปแบบการวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา แบบสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้มีอำนาจทำการแทน, สมาชิกวิสาหกิจชุมชน, และกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 30 คน การสำรวจด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษา นวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ประกอบด้วย การติดตามรายได้และต้นทุน การปรับกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การบริหารความเสี่ยง การวางแผนการเพิ่มมูลค่า ซึ่งปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มมีความสัมพันธ์เชิงบวก ทั้งนี้ การศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันและการตลาด

คำสำคัญ: นวัตกรรมการจัดการทางบัญชี; การสร้างมูลค่าเพิ่ม; ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป; วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The development and extension of creating new products to meet the uniqueness of community products that can respond to consumer needs and generate income in a sustainable community economy. This research aimed to develop accounting management innovation for added value creation in processed agricultural products of community enterprises in Chiang Rai Province. Mixed-methods research included qualitative and quantitative. The collections came from a documentary study, participatory rural appraisal for learning and development, an interview questionnaire with key informants, such as the community enterprise chairman, community enterprise members, and community product groups of 30 people, and a survey by questionnaire with a sample of 400 people. Data analysis on qualitative data using content analysis and quantitative data was analyzed by descriptive statistical analysis, including mean, standard deviation, and correlation coefficient. The study revealed that accounting management innovation focused on added value creation, including revenue and cost tracking, financial strategic adjustment, business process review, and improvement, learning skills and development, risk management, and value-added planning. The correlation factors had a positive relationship. However, the study is useful for developing new products to increase competitiveness and marketing.

Keywords: Accounting Management Innovation; added value creation; processed agricultural products; community enterprises

บทนำ

ภายใต้บริบทสถานการณ์การพัฒนาประเทศ บนสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีความผันแปรสูง และเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและสามารถเป็นได้ทั้งโอกาสที่ช่วยเสริมสร้างประโยชน์หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบรุนแรงทั่วโลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยเร็ว บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงจำเป็นต้องยกระดับความเข้มแข็งและความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพิ่มมูลค่าของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสนับสนุนบทบาทภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ทั้งระดับอาชีวศึกษา

และอุดมศึกษาในพื้นที่ ในการเป็นผู้ให้บริการ ผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี และที่ปรึกษาทางธุรกิจ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล องค์ความรู้ และเทคโนโลยีกับการปรับเปลี่ยนและต่อยอดธุรกิจการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นการอบรมพื้นฐานทั่วไปในภาพรวม ไม่เฉพาะเจาะจงตามความต้องการและรูปแบบที่หลากหลายของธุรกิจ ทำให้ผู้ประกอบการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และต่อยอดการทำธุรกิจได้ไม่มากนัก

จากการสำรวจ ยังมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ยังอยู่นอกระบบอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาครัฐไม่มีข้อมูลของผู้ประกอบการที่ชัดเจนเพียงพอ เป็นข้อจำกัดต่อการวางนโยบายและการจัดทำมาตรการส่งเสริมและช่วยเหลือเยียวยาผู้ประกอบการให้ทั่วถึง และการมุ่งเป้าตอบใจภัยความต้องการของผู้ประกอบการที่มีความแตกต่างกันทั้งขนาด ประเภทกิจการ และระดับการเติบโต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อีกทั้งในช่วงปี 2561-2565 เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างมาก วิสาหกิจชุมชนจึงต้องปรับตัวเป็นวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติ COVID-19 ของไทย ซึ่งมีแนวทางการปรับตัวโดยการจัดการรวมกลุ่มกันในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน มุ่งผลิตสินค้าที่แปลกใหม่ เพื่อเพิ่มมูลค่า การขายออนไลน์ร่วมกันหรือการสร้างเพจในการขายสินค้าร่วมกัน และด้านการส่งเสริมธุรกิจผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน มุ่งพัฒนาคนในชุมชนให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนด้วยอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เพื่อสร้างและเพิ่มมูลค่า สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้หลายช่องทาง (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และ ชนตรี พุ่มพฤษย์, 2565) ทั้งนี้ การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งขนาดกลางและขนาดย่อมให้ผู้ประกอบการเข้าระบบและรับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สามารถดำเนินธุรกิจขยายขนาดธุรกิจ จึงจำเป็นต้องมีการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีการปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจไปสู่ธุรกิจที่พึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กในจังหวัดเชียงราย พบว่า ศักยภาพภายในด้านจุดอ่อน เกษตรกรขาดความรู้ด้านการผลิต การตลาด การบัญชี และการเงิน การบริหารจัดการ และนวัตกรรม ด้านการเกษตร ที่นำไปสู่การทำเกษตรแปรรูปที่ทันสมัย นำไปสู่วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนฐานสำคัญของชุมชนทั้งในเรื่องวัตถุดิบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง โดยมีหลักการสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม อาทิเช่น ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า กระจายรายได้อย่างทั่วถึง ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ ในกระบวนการผลิตพยายามไม่ให้เกิดของเสียสู่ชุมชนให้ได้มากที่สุด

ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มาจากภูมิปัญญา ได้รับความสนใจจากผู้บริโภค จึงทำให้ทิศทางการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและให้เกิดคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงทางการถ่ายทอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานทุนวัฒนธรรมชุมชนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นได้อย่างแท้จริง (ลักขณา สุกใส และคณะ, 2564) จึงจะสามารถสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวได้ดี ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน และการศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย เป็นกระบวนการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่การวางแผนทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน ที่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

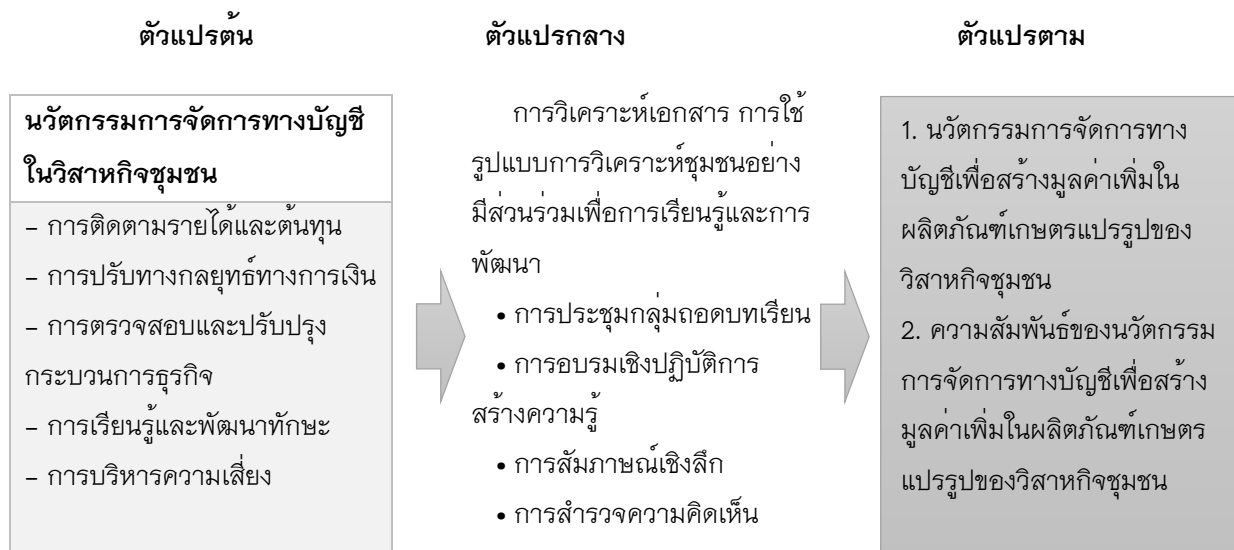
1. นวัตกรรมจัดการทางบัญชีกับการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

การเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ ซึ่งนวัตกรรมจัดการทางบัญชีกับการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีพื้นฐานในวัฒนธรรมชุมชน คือ ทุนที่สำคัญของชาวบ้าน โดยการจะพัฒนาชุมชนให้พึ่งตนเองได้จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้วิถีชีวิตไทยมีการเปลี่ยนแปลงและเชื่อมโยงเข้ากับวัฒนธรรมจากนานาชาติประเทศที่มีความหลากหลายมากขึ้น กอปร เศรษฐกิจและสังคมโลกที่ได้ ปรับเปลี่ยนจาก “สังคมเกษตรกรรม” สู่ “สังคมอุตสาหกรรม” และ “สังคมฐานความรู้” ได้สร้าง กระแสการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในกระแสหลัก กล่าวคือ การสร้างความทันสมัย ความกลมกลืน เป็นหนึ่งเดียว ความเป็นเสรี ความเป็นสากล การลบเลือนเขตแดนประเทศ การเข้ามาของวัฒนธรรมโลกผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ โลกาไซเบอร์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมชุมชน ทั้งวิถีชีวิต ทศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระบวนการเรียนรู้และ พฤติกรรมการบริโภคที่มุ่งแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวที่มีแนวโน้มการสร้างเครือข่ายเกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยร่วมสมัย (Contemporary subculture) จากการรวมกลุ่มบุคคลที่สนใจเรื่องเดียวกันมากยิ่งขึ้น ของการสะสมประสบการณ์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในแนวคิดและกระบวนการโดยเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจชุมชน (สุภัทรา บุญเรือง และคณะ, 2559) การสร้างโมเดลนวัตกรรมจัดการ

จัดการเพื่อใช้กับวิสาหกิจชุมชนในบริบทต่าง ๆ ความสำเร็จของนวัตกรรมกระบวนการ ประกอบด้วย การจัดการองค์กรแบบใหม่ผ่านสมรรถนะของบุคลากร และการจัดการเรียนรู้ที่เข้มข้น นวัตกรรมการบริหารจัดการ ประกอบด้วย นวัตกรรมองค์กร นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมทางการตลาด ปัจจัยสมรรถนะของบุคคล ปัจจัยการจัดการความรู้เชิงนวัตกรรม การพัฒนาความรู้พื้นฐานการเปลี่ยนแปลงอยู่ในรูปของวิธีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร (สมเกียรติ สุทธิธนากร และคณะ, 2562) การเสริมแกร่งเศรษฐกิจฐานรากด้วยอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ในด้านที่เกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม การเก็บรักษา การแปรรูป และการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตผลพลอยได้จากสินค้าเกษตร มุ่งสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน (บุหงา ชัยสุวรรณ และคณะ, 2562) โดยจะต้องส่งเสริมกันเพื่อกระจายรายได้ภายในชุมชน ให้มีการพึ่งพาตนเอง และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้วิกฤติจากภายนอกมากระทบ ทั้งนี้ อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรและอาหารเป็นสาขาที่มีศักยภาพสูง และเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ตลอดจน ความเกี่ยวข้องกับผู้คนซึ่งเมื่อมองทั้งห่วงโซ่อุปทาน ทำให้เศรษฐกิจท้องถิ่นมีการหมุนเวียนจากการรับซื้อผลผลิต การผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ การลงทุน การจ้างงาน การขนส่ง บริการทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้น การเพิ่มผลผลิต เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้สินค้าบริการ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดผู้บริโภค ด้วยวิธีการในการลดต้นทุนลดการสูญเสียทุกรูปแบบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (อันธิกา ทิพย์จำนงค์, 2557) การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานการใช้เทคนิคการทำงานต่าง ๆ เข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ เพื่อสร้างมูลค่าและเพิ่มผลผลิต ตลอดจน สามารถทำให้เกิดการลงทุนสามารถสู้กับคู่แข่งได้ ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน เป็นกระบวนการพัฒนานวัตกรรมจัดการ ที่มีปัจจัยสำคัญของตัวแปรที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย การติดตามรายได้และต้นทุน การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การบริหารความเสี่ยง การวางแผนการเพิ่มมูลค่า ในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งตัวแปรต้น ตัวแปรกลาง และตัวแปรตาม ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย นวัตกรรมจัดการทางบัญชี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ทั้งการศึกษาเชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปริมาณ ร่วมกับการใช้รูปแบบการวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา ที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียน การสัมภาษณ์ และการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ คือ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้มีอำนาจทำการแทน สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ได้จากการเลือกแบบเจาะจง การจัดประชุมกลุ่มย่อย ที่ใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ และตลอดกิจกรรมการดำเนินการ รวมจำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้มีอำนาจทำการแทน สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบบแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้มีอำนาจทำการแทน

กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม จึงได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้มีอำนาจทำการแทน จำนวน 60 คน กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 240 คน และกลุ่มผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป จำนวน 100 คน รวมจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์นวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ชนิดมีโครงสร้าง (Structure questionnaire) เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ ใน 5 ประเด็น ได้แก่ การติดตามรายได้และต้นทุน การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ และการบริหารความเสี่ยง ที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ระหว่าง 0.66-1.00

2. แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi- structure Questionnaire) มีลักษณะเป็นข้อคำถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับ 5 ขั้น (5- Rating Scales) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อคำถาม ใน 5 ด้าน ได้แก่ การติดตามรายได้และต้นทุน การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ และการบริหารความเสี่ยง ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบปลายเปิด ที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จากการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีบริบทคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ โดยมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study)

การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ในการนี้ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์

2. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบแนวคำถามปลายเปิด (Open-ended) สร้างขึ้นจาก

วัตถุประสงค์และแนวคิดที่การวิจัยต้องการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเชิงกว้างโดยการสัมภาษณ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 100 คน เพื่อบรรวบรวมและวิเคราะห์เป็นปัจจัยของของตัวชี้วัด ว่าการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการที่มีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 30 คน และหลังจากดำเนินการเสร็จแล้ว สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการโดยแบบสอบถามสัมภาษณ์ เพื่อบรรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ๆ จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นคำถาม ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมเตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องมือในการบันทึกเสียง เตรียมสมุด จดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

2.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สนทนาร่วมสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้โดยผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ทั้งนี้หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกันของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ศึกษาเชิงปริมาณ

2.3.1 ตรวจสอบจำนวนประธานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน และประชาชนทั่วไปในชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2.3.2 วิธีการส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจ้งข้อมูลเป็นลักษณะการสร้างความสนใจ ให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการวิจัยครั้งนี้ และแจ้งให้ผู้ตอบทราบว่าคำตอบที่ได้จะปกปิดเป็นความลับจะนำมาใช้ในทางวิชาการเท่านั้น

2.3.3 เก็บแบบสอบถามคืนพร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ที่สามารถใช้ในการศึกษาทั้งหมด และได้แบบสอบถามจำนวน 400 ราย

2.3.4 นำข้อมูลมาดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของแบบสอบถาม และแจกแจงความถี่ พร้อมกับนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

2.3.5 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการลงรหัส (Coding) เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์

2.3.6 นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีนำสู่บทสรุป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และค่าความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาผู้วิจัยได้พัฒนานวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย (1) การติดตามรายได้และต้นทุน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการเงินของตนได้ ซึ่งจะช่วยในการทำความเข้าใจความสามารถในการทำกำไร ระบุจุดที่ต้องปรับปรุง และทำการตัดสินใจทางการเงิน ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุและควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้ การติดตามค่าใช้จ่ายอย่างใกล้ชิดช่วยให้ธุรกิจสามารถใช้มาตรการประหยัดต้นทุน กำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม เพิ่มช่องว่างระหว่างราคาขายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป (2) การปรับกลยุทธ์ทางการเงิน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีเสถียรภาพทางการเงินที่ดีขึ้น สามารถจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต มีสภาพคล่องในการบริหารทางการเงิน (3) การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ จุดอ่อน และจุดเสี่ยงในการดำเนินงาน และดำเนินการเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การติดตามกระบวนการอย่างใกล้ชิดจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนรวบรวมข้อมูลและข้อมูลเชิงลึกเพื่อใช้ในการช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและขับเคลื่อนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต (4) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ เพื่อให้บุคลากรในวิสาหกิจชุมชนมีความก้าวหน้าทางด้านความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็น และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินงานธุรกิจหรือช่วยในการผลิต (5) การบริหารความเสี่ยง เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุความเสี่ยงในการดำเนินงาน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหรือลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หลีกเลี่ยงการสูญเสียทางการเงิน ปัญหาทางกฎหมาย จากปัจจัยความเสี่ยงนั้น ๆ ได้ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของปัจจัยทั่วไปที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยวางแผนการเพิ่มมูลค่า

ตัวแปร (Composite variable)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std.)	TIE	FSA	BAI	LSD	RM	VEP
TIE	4.34	0.502	1					
FSA	4.20	0.410	0.465**	1				
BAI	4.29	0.365	0.398**	0.337**	1			
LSD	4.29	0.431	0.453**	0.370**	0.448**	1		
RM	4.21	0.466	0.484**	0.340**	0.366**	0.482**	1	
VEP	4.25	0.494	0.652**	0.440**	0.415**	0.565**	0.579**	1

** Statistical significant level of 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20 – 4.34 โดยที่การติดตามรายได้และต้นทุน (TIE) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.34$) รองลงมาได้แก่ การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ (BAI) และการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ (LSD) ($\bar{x} = 4.29$) และวางแผนการเพิ่มมูลค่า (VEP) ($\bar{x} = 4.25$) ตามลำดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้เป็นบวก (correlation) โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่าง 0.337 ถึง 0.652 ที่ปัจจัยต่าง ๆ สัมพันธ์สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งการติดตามรายได้และต้นทุน (TIE) มีความสัมพันธ์กับวางแผนการเพิ่มมูลค่า (VEP) มากที่สุดโดยค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.652 รองลงมา การบริหารความเสี่ยง (RM) มีความสัมพันธ์กับวางแผนการเพิ่มมูลค่า (VEP) มีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.579 และ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ (LSD) มีความสัมพันธ์กับวางแผนการเพิ่มมูลค่า (VEP) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.565

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยสำหรับตัวแปรที่พยากรณ์วางแผนการเพิ่มมูลค่า

ตัวแปร	b	β	SE _b	t	Sig
1. การติดตามรายได้และต้นทุน	0.367	0.374	0.041	8.886	.000**
2. การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน	0.101	0.083	0.046	2.164	.031*
3. การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ	0.065	0.048	0.052	1.248	.021*
4. การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ	0.258	0.225	0.047	5.444	.000**
5. การบริหารความเสี่ยง	0.258	0.244	0.043	6.011	.000**
SE _{est} = ±0.326 R = .754 R ² = .569 F = 103.938 Constant = 0.237					

**p < .01, *p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์วางแผนการเพิ่มมูลค่าได้จริง มีจำนวน 5 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรการติดตามรายได้และต้นทุน (TIE) การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน (FSA) การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ (BAI) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ (LSD) การบริหารความเสี่ยง (RM) และวางแผนการเพิ่มมูลค่า (VEP) มีค่าสัมประสิทธิ์ (b) เท่ากับ 0.367, 0.101, 0.065,

0.258 และ 0.258 และเมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEb) เท่ากับ ± 0.326 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.754 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R²) เท่ากับ 0.569 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

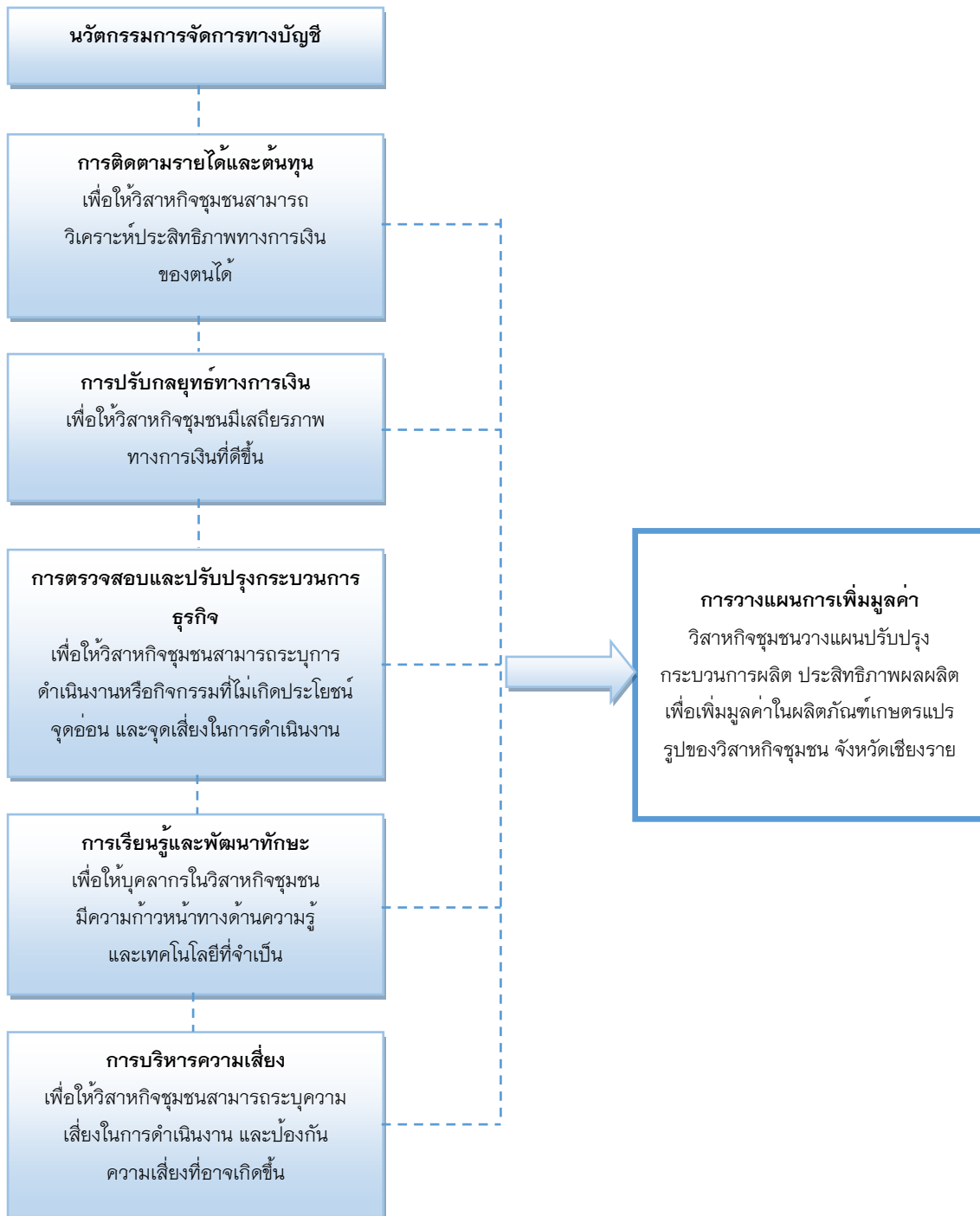
จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล มีดังนี้

ผลศึกษานวัตกรรมการจัดการทางบัญชี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน พบว่า มี 5 ด้าน ประกอบด้วย การติดตามรายได้และต้นทุน การปรับกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การบริหารความเสี่ยง การวางแผนการเพิ่มมูลค่า และปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20 – 4.34 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้เป็นบวก โดยมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่าง 0.337 ถึง 0.652 ที่ปัจจัยต่าง ๆ สัมพันธ์สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์วางแผนการเพิ่มมูลค่าได้จริง มีจำนวน 5 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรการติดตามรายได้และต้นทุน (TIE) การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน (FSA) การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ (BAI) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ (LSD) การบริหารความเสี่ยง (RM) และวางแผนการเพิ่มมูลค่า (VEP) มีค่าสัมประสิทธิ์ (b) เท่ากับ 0.367, 0.101, 0.065, 0.258 และ 0.258 และเมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัวซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEb) เท่ากับ ± 0.326 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.754 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R²) เท่ากับ 0.569 ตามลำดับ ทั้งนี้สืบเนื่องจาก นวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการเงินของตนได้ จากการทำความเข้าใจความสามารถในการทำกำไร ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุและควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและทำให้ธุรกิจสามารถใช้มาตรการประหยัดต้นทุน คำนวณต้นทุนได้อย่างถูกต้อง กำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสมจากเพิ่มช่องว่างระหว่างราคาขายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ที่สอดคล้องกับ ญัตติพัชร์ อภิวัฒน์ไพศาล และ ชัญญิตา อรุณแห (2565) พบว่า การกำหนดราคาขายที่เหมาะสม มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อกำไรโดยตรง การกำหนดราคาขายที่ต่ำเกินไปจะทำให้ชุมชนได้กำไรน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของต้นทุน และในการคำนวณจำเป็นต้องเก็บรวบรวมตัวเลขมาให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ และสอดคล้องกับ พรพิพัฒน์ แก้วกล้า และ ชีรวิทย์ กาปัญญา (2561) พบว่า ข้อมูลทางการเงินบัญชีบริหารมีความจำเป็นสำหรับการวางแผนทางการเงิน การควบคุมต้นทุน และการประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การจัดทำงบประมาณ การประเมินความเสี่ยงและผลตอบแทน ข้อมูลรายได้และต้นทุน การพยากรณ์กระแสเงินสด และการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร เป็นต้น ทั้งนี้ กลยุทธ์ทางการเงิน สามารถทำให้วิสาหกิจชุมชน

มีเสถียรภาพทางการเงินที่ดีขึ้น จัดสรรเงินในการใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถควบคุมรายได้ที่ไม่จำเป็นต่อการดำเนินงานได้ รวมทั้ง มีความสามารถจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เสริมสร้างสภาพคล่องในการบริหารทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับ สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2557) กล่าวว่า แผนกลยุทธ์ทางการเงิน ใช้เป็นแนวทางในการจัดหาจัดสรรเงินและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาควบคุมดูแลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายอย่างเหมาะสม โดยจะต้องพิจารณาถึงรายรับและรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตผ่านการพยากรณ์รายรับและรายจ่ายอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานธุรกิจส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุนการดำเนินงานและกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ เมื่อตัดกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ออกไปแล้ว จะทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต เมื่อเกิดช่องว่างระหว่างต้นทุนกับราคาขายมากเท่าไรจะทำให้มูลค่ากำไรเพิ่มมากขึ้น และสามารถวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดเสี่ยงในการดำเนินงาน ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน โดยสอดคล้องกับ พิระพล ศรีวิชัย และคณะ (2566) พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการดำเนินงานด้วยการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สำหรับประสิทธิภาพทางการเงิน ส่งผลให้เกิดการลดต้นทุนการผลิตด้วยการตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออกจากกระบวนการ เมื่อผู้ประกอบการนำเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการผลิตและวางแผนในการทำงาน จะสามารถลดต้นทุนและประสิทธิภาพในการบริหารงานและดำเนินงานได้ดีขึ้น ลดความสูญเสียสูญเปล่าที่ไม่จำเป็นได้ โดยการติดตามกระบวนการอย่างใกล้ชิดจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการวางแผนและปรับปรุงกระบวนการผลิตที่สะท้อนถึง ประสิทธิภาพผลผลิตโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องที่ทำให้บุคลากรในวิสาหกิจชุมชนมีความก้าวหน้าทางด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินธุรกิจได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2557) พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน จะต้องอาศัยการพัฒนาโดยการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การฝึกอบรม และการพัฒนาภายในองค์กรวิสาหกิจชุมชนเอง เช่น การแสวงหาความรู้และทักษะด้านการตลาด การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการความเสี่ยง และการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ดังนั้น นวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถมีความรู้และความเข้าใจในการจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถเสริมสร้างสภาพคล่องทางการเงิน และวิสาหกิจชุมชนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้กับกระบวนการผลิตได้อย่างเหมาะสม ตลอดจน ผลิตภัณฑ์สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. การติดตามรายได้และต้นทุน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการเงินของตนได้ ซึ่งจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถทำความเข้าใจความสามารถในการทำกำไร ระบุจุดที่ต้องปรับปรุง และทำการตัดสินใจทางการเงิน ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุและควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้

การติดตามค่าใช้จ่ายอย่างใกล้ชิดช่วยให้ธุรกิจสามารถใช้มาตรการประหยัดต้นทุน กำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม เพิ่มช่องว่างระหว่างราคาขายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

2. การปรับกลยุทธ์ทางการเงิน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีเสถียรภาพทางการเงินที่ดีขึ้น จัดสรรเงินในการใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมรายได้ที่ไม่จำเป็นต่อการดำเนินงานได้ อีกทั้งยังสามารถจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต มีสภาพคล่องในการบริหารทางการเงิน

3. การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ จุดอ่อน และจุดเสี่ยงในการดำเนินงาน และดำเนินการเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การติดตามกระบวนการอย่างใกล้ชิดจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนรวบรวมข้อมูลและข้อมูลเชิงลึกเพื่อใช้ในการช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและขับเคลื่อนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต

4. การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ เพื่อให้บุคลากรในวิสาหกิจชุมชนมีความก้าวหน้าทางด้านความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็น และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินธุรกิจหรือช่วยในการผลิต

5. การบริหารความเสี่ยง เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถระบุความเสี่ยงในการดำเนินงาน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหรือลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หลีกเลี่ยงการสูญเสียทางการเงิน ปัญหาทางกฎหมาย จากปัจจัยความเสี่ยงนั้น ๆ ได้ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต

6. การวางแผนการเพิ่มมูลค่า เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนวางแผนปรับปรุงกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงราย วิสาหกิจชุมชนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้กับกระบวนการผลิตได้อย่างเหมาะสม ตลอดจน ผลิตภัณฑ์สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

สรุป

นวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การติดตามรายได้และต้นทุน การปรับกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การบริหารความเสี่ยง การวางแผนการเพิ่มมูลค่า โดยปัจจัยความสัมพันธ์ของนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรการติดตามรายได้และต้นทุน การปรับทางกลยุทธ์ทางการเงิน การตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการธุรกิจ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การบริหารความเสี่ยง และวางแผนการเพิ่มมูลค่า มีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ

0.367, 0.101, 0.065, 0.258 และ 0.258 และ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.754 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เท่ากับ 0.569 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป สามารถนำผลการวิจัยนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนการเพิ่มมูลค่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ มีสภาพคล่องทางการเงิน นำเทคโนโลยีมาใช้กับกิจกรรมในวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม ป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ลดหรือตัดกิจกรรมที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่มออกจากกระบวนการผลิต และเน้นไปที่กิจกรรมที่เพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในรอบนวัตกรรมการจัดการทางบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปซึ่งไม่รวมถึงกิจกรรมปลายน้ำคือด้านการตลาด ในครั้งถัดไปอาจศึกษาการพัฒนา นวัตกรรมทางการตลาด เพื่อเพิ่มยอดขายได้และฐานลูกค้าในพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพัชร อภิวัฒน์ไพศาล และ ชนัญชิตา อรุณแซ. (2566). การใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มหมูแดดเดียวสูตรไผ่พระ ตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(2), 133-145.
สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/257062>
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์. (2557). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(1), 97-122. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/eJHUSO/article/view/85711>
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และ ชเนตติ พุ่มพุกษ์. (2565). ทางรอดและแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติ COVID-19 ของไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 9(1), 1-19.
สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/258165>
- บุหงา ชัยสุวรรณ และคณะ. (2562). ปัจจัยพยากรณ์ความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(53), 87-108.
สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/128601>

- พรพิพัฒน์ แก้วกล้า และ ชีรวิทย์ กาปัญญา. (2561). ข้อมูลทางการบัญชีบริหารสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 7(13), 76–87. สืบค้นจาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_ubu/article/view/133268
- พีระพล ศรีวิชัย และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม 5 ส. กับกระบวนการสินค้าที่มีต่อการลดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงราย. *วารสารบัญชีปริทัศน์*, 8(1), 1–17. สืบค้นจาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JAR_CRRU/article/view/263920
- ลักขณา สุกใส และคณะ. (2564). การพัฒนาศักยภาพชุมชนยั่งยืนการผลิตผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น “ผ้าไหมพื้นเมือง” บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(7), 382–398. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/247837>
- สมเกียรติ สุทธินิรากร และคณะ. (2562). การสร้างสรรค์มูลค่าของผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 13,(1), 270–283. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldtt/article/view/241017>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2557). แผนกลยุทธ์ทางการเงิน: หลักการและแนวคิดในการจัดทำเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 11(53), 1–8. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/26776>
- สุภัทรา บุญเรือง และคณะ. (2559). แนวทางการพัฒนาตลาดผ้าทอไทลื้อในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 2(2), 109–121. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/203550>
- อันธิกา ทิพย์จำนงค์. (2557). การพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าทอ อำเภอกระแสนิษฐ์ จังหวัดสงขลา. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา*, 6(12), 161–173. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/32190>